

Barcelona, 25 anys després: per una Mediterrània de drets humans i desenvolupament sostenible

Laia Bonet,

tercera tinenta d'alcaldia
de l'Ajuntament de Barcelona

Barcelona és mediterrània per geopolítica i per militància. La ciutat ha estat un espai privilegiat de trobada a la Mediterrània, i d'unió entre el continent europeu i l'africà. Avui, Barcelona segueix oferint un escenari de trobada per cultures, realitats socials i pobles que busquen crear oportunitats, solucions i diàleg a la Mediterrània. La regió, avui més que mai, va més enllà dels països riberecs del Mare Nostrum, i interpel·la un cercle de països més ampli que s'estenen per Europa, Àfrica i arriba fins a Àsia, que comparteixen reptes i busquen solucions compartides.

Amb el lideratge socialista de l'alcalde Maragall, Barcelona va convertir la seva vocació d'obertura al mar en un actiu polític de primer ordre per una agenda comuna de progrés. Així, el 1991 la ciutat s'implica en la cooperació entre ciutats mediterrànies de la xarxa municipalista MedCities. El novembre de 1995, el compromís mediterrani cristal·litza en la Conferència ministerial euromediterrània que acull la ciutat i que culmina amb la firma de la Declaració de Barcelona, que donava inici al Partenariat Euromediterrani. Gràcies al mateix impuls polític i a la complicitat entre governs (local, autonòmic, estatal), l'any 2008 Barcelona esdevenia la capital política de la Mediterrània amb l'establiment a la ciutat de la principal institució regional: la Unió per la Mediterrània.

La Declaració de Barcelona fixava tres grans objectius regionals per al procés euromediterrani: definir una àrea comuna de pau i estabilitat; prosperitat econòmica gràcies a l'establiment progressiu de la conca mediterrània com a zona

de lliure comerç, i l'apropament social i cultural entre pobles de la regió. 25 anys després de la seva firma, però, difícilment podem dir que aquests objectius han estat assolits.

Barcelona és ciutat mediterrània i global, i com a tal reconeixem en la regió els grans reptes comuns que compartim en l'àmbit local i internacional: la desigualtat, els drets humans, el canvi climàtic, la democràcia, la justícia de gènere o la innovació. La Mediterrània representa una de les fronteres més desiguals del planeta entre nord i sud - si no la que més. I en aquestes fronteres s'hi produeixen vulneracions flagrants dels drets humans de persones migrants que fugen de la guerra, la repressió, la pobresa i les conseqüències del canvi climàtic. També sabem que la nostra és la regió del món - més enllà de l'Àrtic - més afectada per l'escalfament global: la crisi climàtica té a la Mediterrània un impacte un 20 % superior a la mitjana mundial. Hem assistit en la darrera dècada a transicions democràtiques frustrades a la ribera sud i est, que - llevat del cas tunisià - han obert nous conflictes. I vivim les conseqüències d'una crisi sanitària que se sumen en un context social i econòmic encara tensionat per la crisi del 2008.

Cap d'aquests fenòmens no és aliè al que passa a la resta del món - però a la Mediterrània hi són presents amb especial intensitat. En certa manera, podem pensar en la regió mediterrània com un món a petita escala. És en aquest context que la commemoració del 25è aniversari del Procés de Barcelona planteja una oportunitat per rede-

finir i reimpulsar l'àmbit euromediterrani com a espai alhora de trobada i de solucions.

Davant d'un món interconnectat, la Mediterrània esdevé un espai de trobada de rang ampli: el que ocorre a la regió, impacta en els països riberecs, però també més enllà. Els reptes que cal respondre a l'espai mediterrani ressonen al mar Bàltic i a la conca del Nil; al mar Negre i més enllà del desert del Sàhara. I, alhora, per la intensitat amb què els reptes globals es manifesten a la regió, podem pensar que el que funciona a la Mediterrània pot funcionar a altres parts del món. Assajar solucions per als reptes globals de pau, sostenibilitat i justícia social en una regió tan relativament petita i, alhora, tan diversa com la nostra, probablement pot facilitar solucions a gran escala.

Reimpulsar l'espai euromediterrani com a espai de trobada i de solucions no vol dir establir nous organismes regionals. Tampoc significa que, de sobte, haguem d'assumir el repte de donar solució a conflictes que fa dècades que estan enquistats. Però sí que crec que hem de ser capaços de donar un nou sentit als espais ja existents - com la Unió per la Mediterrània, però no només - per començar a abordar de forma efectiva reptes compartits.

I crec que, en aquest sentit, comptem amb dos elements que poden marcar la diferència respecte de 25 anys enrere.

En primer lloc, disposem d'un marc internacional - el de l'Agenda 2030 - que ha estat acordat per tots els Estats de la Mediterrània, i que ofereix un paraigües sota el qual impulsar iniciatives de codesenvolupament, transicions justes, i drets. Els ODS constitueixen una agenda d'oportunitat - l'única que vincula tots els països de la regió.

Això va de la mà d'un segon factor: ni l'Agenda 2030 ni cap altra agenda política comuna a la regió tindrà èxit si no s'articula a escala urbana ni es dissenya de la mà de les ciutats i els governs municipals. Davant d'una col·laboració entre Estats que es troba, com a mínim, paralitzada per la inestabilitat política i econòmica, tenim un món local connectat i proactiu, que ja està redefinint

la regió mediterrània com a espai de trobada i de solucions.

Davant del repte del desenvolupament sostenible, l'Ajuntament de Barcelona treballa amb el de Tunis sobre planificació estratègica metropolitana, generació de resiliència i la realització dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Davant del repte de la mobilitat humana, des de Barcelona col·laborem amb el govern de Tànger per enfortir el seu paper com a actor que estructura i afavoreix la inclusió social de les persones migrants i el seu accés a serveis i drets. Ho fem en el marc del programa Tangier Accueil, impulsat per xarxa MedCities amb finançament europeu.

I també participem en l'esforç més ambiciós fins a la data per repensar, des de les ciutats, el model de desenvolupament i de mobilitat humana entre Àfrica i Europa. El Mayors Dialogue on Growth and Solidarity és una iniciativa liderada per Milà i Freetown que pretén abordar les desigualtats que persisteixen entre tots dos continents a través de solucions pràctiques.

El paper de les ciutats és clau. L'agenda euromediterrània per als propers 25 anys ha de reconèixer-ne el paper i impulsar-ne l'acció - perquè probablement podrem anar més enllà que els Estats en la implementació de solucions concretes. El 25è aniversari del Procés Euromediterrani és una oportunitat per avançar en aquest sentit.

Deia a l'inici que Barcelona és mediterrània per geografia i per militància, i això seguirà essent així independentment dels resultats de la Cimera Euromediterrània d'enguany. Barcelona s'ofereix com a ciutat-pont, com a port segur, com a punt de trobada - no l'únic, però sí important - que aglutini i articuli esforços per avançar cap a objectius compartits. I posem a disposició la força del municipalisme com a base per a un nou marc de relacions multilaterals basat en la cooperació i en les solucions per donar resposta als reptes mediterranis i globals de pau, drets humans, justícia social i transició ecològica.